

A szentté- avatás

Írta

Huszár Elemér

TARTALOM

Bevezető.

A szentek tisztelete.

A szenttéavatási eljárás
történeti fejlődése.

A ma érvényes jog.

I. Az előzetes vizsgál-
lat.

II. A boldoggáavatás.

III. A szenttéavatás.

Az ereklyék tisztelete.

A szent képek tisztelete.

BUDAPEST

A Szent-István-Társulat kiadása

1911.

A
SZENTTÉAVATÁS

IRTA
HUSZÁR ELEMÉR

BUDAPEST
A SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT KIADÁSA
1911.

Nihil obstat.

Dr. Alfredus Zubriczky,
Censor diocesanus.

Nr. 6179.

Imprimatur.

Strigonii, 16. Sept. 1911.

Dr. Ludovicus Rajner,
Eppus, Vic. generalis.

STEPHANEUM NYOMDA R. T.

Budapest, VIII. ker., Szentkirályi-utca 28. szám.

BEVEZETŐ.

«És a jó illatszerek füstje a szentek imádságaiból fölméne az angyal keze által Isten elé», mondja sz. János a Jelenések könyvében : az illatszer füstjének felszállása Istenhez a szentek imádságának meghallgatását jelenti. Az üdvözült lélek résztvesz Isten akaratának végrehajtásában, örökre egyesülve Istennel, akarata Isten akaratának teljesezésére irányul égen és földön. Nem az elzárkózottság az üdvözültek állapota : a szentek a földön küzködőkkel viszonyban állnak, közbenjárnak érettünk. Isten akaratának megvalósulását óhajtják s mert tudják, hogy a földi embert minő megpróbáltatások és veszélyek szorongatják, kell, hogy segítségükre legyenek feladataik teljesítésében. Makkabeus látja Oniás főpapot és Jeremiás prófétát imádkozni a zsidók egész népeért : az üdvözültek segítik a földön küzködőket s imádkoznak érettük — *hiszem a Szentek egységét !*

Ha ezt nem hinnők, fel kellene tételeznünk, hogy Isten a lelkeket, kik Őt színről-szinre látják, égne a szeretetétől s értelmük megvilágosodott,

megfosztva a lehetőségtől, hogy akaratának végrehajtásán közreműködhessenek, kínozni akarja : ez pedig nem fér össze az Isten fogalmával, aki az irgalom és a szeretet Istene, az élet és a cselekvés Istene. A szentek közbenjárásának tagadása kizárná a mennyországból a felebaráti szeretetet, pedig a szeretet erősebb a halálnál. Isten, ki a szeretetet az ember szívébe oltá, nem foszthatja meg a földön küzködőket a már üdvözült szentek égi támogatásától : a szeretet a halál után is összefűzi a győzedelmes, a küzdő és szenvedő egyház tagjait.

Isten rendesen nem mindenhatóságának közvetlen beavatkozásával vezeti országának törvényét, hanem teremtésének törvényei s kiválasztott teremtményei által. Isten működését legtöbb esetben a természet törvényei közvetítik, természetfölötti működésének pedig kiváló eszközei a *szentek*. A szentek nemcsak környezetükre hatottak ; nemcsak tovább terjesztették Isten országát ; nemcsak *példaképei* a keresztény életnek, a keresztény erények gyakorlásának, Krisztus követésének : hanem a földön túl üdvözülvén Krisztusban, hozzánk való szeretetük még megtisztul s nem maradhat közömbös küzdelmeink iránt. *Közbenjárnak* érettünk Istennél s ezért *kérjük* mi az ő ótalmukat : ebben áll a *szentek tisztelete*. De amidőn az egyház valamely szent ünne-

pén szentmisét mutat be, nem a szentnek ajánlja fel az áldozatot, lévén az áldozat az imádás kifejezése, hanem Istennek s hálát adva Istennek, kéri, hogy akinek emlékét tiszteljük a földön, közbenjárjon érettünk a mennyben. A teremő Istent imádjuk, a szenteket, kik emberek, miként mi, tiszteljük mint Isten kiválasztottjait. A szenteket tisztelve, Krisztust imádjuk, kinek kegyelme által lettek szentekké s szentségük által Krisztus istenségét bizonyítják.

Az ágostai hitvallás is elismeri, hogy a szentek élete utánzásra méltó ; azt is, hogy a szentek a mennyekben imádkoznak az egyházért, mégis, úgymond, ebből nem következik, hogy segítségül hívjuk őket. Pedig mihelyt hisszük, hogy a szentek imádkoznak értünk s Isten kedvesen veszi imájukat, akkor természetesnek találjuk azt, hogy mi kérjük az ő imájukat. Nem kisebbítjük ezzel Krisztus érdemét, mert a szentek közbenjárása csak a Krisztussal való egyesülésből nyeri értékét és erejét. A Krisztusban való hit szükséges az üdvösséghez, a szentek segítségül hívása csak hasznos s üdvösséges, mert a szentek élete Krisztus életének hatását szemlélteti : Krisztus nem halálos álomba merült, hanem szent életet élő nemzedék Istene.

1. §. A szentek tisztelete.

A vértanuk sírján tartották az első századok keresztényei az istentiszteletet. De az Eustathianusok, saját szentségük tudatától eltelve, megvetették a vértanuk tiszteletét, akik közt még házasok is voltak, pedig ez Eustathius szerint kizárja a szentséget. Azért a gangrai zsinat (Paphlagoniában, a IV-ik század közepén) 20-ik határozatában kimondja :

Ha valaki a vértanuk kápolnáit, vagy az ott tartott istentiszteletet s a vértanuk emlékét megveti, kiközösített legyen.

A tridenti zsinat pedig IV. Pius alatt 1563 dec. 4-én tartott utolsó ülésében kimondja, hogy valástalanul gondolkodnak azok, akik tagadják a szentek segítségül hívását, azt állítván, hogy a szentek segítségül hívása bálványimádás, mely ellenkezik az isteni kinyilatkoztatással s ellentétben áll Jézus Krisztusnak Isten és ember közt való egyedüli közbenjárásával. S a tridenti hitvallásban is benne van : állhatatosan vallom, hogy a Krisztussal együtt uralkodó szenteket tisztelni kell és segítségül hívni.

Nem a szenteknek van szükségük a mi, hanem nekünk az ő imáik és közbenjárásukra, amint III. Ince 1202-ben megmagyarázta a lyoni érseknek. Az érsek t. i. kérdést tett az iránt, miért lett szent Leó miséjében az imádság, mely régibb kéziratokban így szólott : «add, Uram, hogy ez áldozat a te szolgád, Leó lelkének javára szolgáljon», az újabb misekönyvekben emígy megváltoztatva : «add, Uram, könyörgünk, hogy szent Leó közbenjárása által ez áldozat javunkra szolgáljon?» A pápa pedig azt feleli : azért, mert amint a Szentírás azt mondja, hogy sérelmet követ el a vértanú ellen az, aki a vértanuért imádkozik, ugyanezt kell mondani a többi szentekről is, mert nem szorulnak a mi imádságunkra ők, akik már az örök boldogság honában lakoznak. Hanem mi, akik nyomorultak vagyunk s mindenféle bajokkal küzdünk, mi szorultunk az ő imádságukra.

Magánájtatossággal, azaz nem hivatalosan az Egyház nevében, természetesen mindenkit tisztelhetünk, aki szentség hírében halt el. A nyilvános tisztelethez azonban, azaz az Egyház nevében végzett oly cselekményekhez, melyek az egyházjog szerint a nyilvános tisztelet fogalma alá tartoznak, az Egyház jóváhagyása szükséges,¹ amint III.

¹ A magánájtatosság tehát nem házi ájtatosságot jelent ; nyilvánosan is történhetik, de nem hivatalosan az

Sándor pápa a Dekretálisok III. könyvében 45-ik cím 1. fejezetben kimondja : még ha csodák történtek is általa, nem szabad senkit a római egyház jóváhagyása nélkül nyilvánosan szent gyanánt tisztelni.

VIII. Orbán pedig 1625 március 13-iki rendeletével megújítja, elrendelvén, hogy a szentség hírében elhaltak képei, akik az apostoli szék által még nincsenek szentté vagy boldoggá avatva, a templomokból eltávolíttassanak. Sőt 1634 júl. 5-iki brévéjében azt is kimondja, hogy a szentté avatási eljárás megindításának előfeltétele, hogy az illető előbb ne részesüljön szenteket megillető nyilvános tiszteletben.

A szentség hírében elhaltak nyilvános tisztelete tekintetében az egyházi jóváhagyásnak két fokozata van :

I. A boldoggáavatás.

II. A szenttéavatás.

Míg az előbbi a boldoggáavatott nyilvános tiszteletét csupán megengedi s így előkészíti a szenttéavatást, addig az utóbbi a Szent nyilvános tiszteletét az egész Egyházban kötelezőleg rendeli el. Hogy ez a római pápának fenntartott

Egyház nevében és nem olyan cselekményekkel, amelyek az egyházjog szerint a nyilvános tisztelet fogalma alá tartoznak. Mely cselekmények tekintendők ilyeneknek, arról alább lesz szó.

joga, az III. Sándor fentebb idézett rendeletéből tűnik ki.¹

Szenttéavathatók úgy az igaz hitért vértanúságot szenvedettek,² mint a hitvallók, kik az erényeket

¹ A szenttéavatás a pápának a kinyilatkoztatással közvetlenül kapcsolt dologban az egész Egyházat kötelező döntvénye lévén, csalatkozhatlan; mindazonáltal ez nem lévén az Egyház által kifejezetten kimondva, aki a pápának a szenttéavatásban csalatkozhatlanságát tagadná, még nem volna eretnek. Mindenesetre csak maga a döntés csalatkozhatlan, nem pedig annak indokolása is; bizonyos, hogy a szenttéavatott valóban szent, de már a szenttéavatási eljárás folyamán elfogadott csodák megítélése nem vonható a csalatkozhatlanság körébe.

² A montanisták is tisztelték Phrygiában az ő vértanuikat. Természetes, hogy az Egyház csak azt avatja szentté, aki a vértanúságot a katolikus hitért szenvedte, amint már a laodikeai zsinat 9-ik határozata kimondja: Nem engedhető meg, hogy az Egyház tagjai az eretnekek ú. n. vértanuinak sírjára menjenek imádkozni vagy istentiszteletet tartani. Akik ezt teszik, kizáratnak az Egyházból, de ha hibájukat bevallják s bűnbánatot tartanak, ismét fölvehetők. Az igaz hitért vértanúságot szenvedhetnek serdületlen gyermekek is, akiknél az erények gyakorlatáról még nem lehet szó. Hogy az ilyeneket az Egyház csak boldogokká, de nem szentekké szokta avatni, azt XIV. Benedek az 1462-ben három éves korában megölt brixeni Andrási ügyében 1755. febr. 22-én Veterani Benedek consistoriumi ügyvéd promotor fideihez intézett levelében fejti ki. Mielőtt azonban a szenttéavatás fenntartott pápai joggá tétetett, lehetséges volt, hogy ily vértanu gyermek tisztelete az egész Egyházban elterjedt; ezek tehát szentekként tisztelendők, így a betlehemi kisdedek. Maga a martyrologiumba való felvétel azonban még nem egy jelentőségű a szenttéavatással.

10 A SZENTTÉAVATÁSI ELJÁRÁS TÖRTÉNETI FEJLŐDÉSE.

hősies mértékben gyakorolták s közbenjárásuk által Isten csodákat művelt, amit természetesen az egyházjog által szabályozott eljárással kell bebizonyítani.¹ Ez eljárás ismertetése képezi jelen értekezésnek tárgyát.

2. §. A szenttéavatási eljárás történeti fejlődése.

Már az első századokban sem függött a vértanuk nyilvános tisztelete a nép kénye-kedvétől, hanem a püspök ítélte meg, vajjon valóban szent vértanu volt-e az illető. Pl. a 306-ban tartott elvirai zsinat 60. határozata kimondja, hogy ha valaki bálványokat döntvén romba, megöletett, nem kell vértanu gyanánt tisztelni, mert az evangelium ezt nem kívánja s az apostolok sem tették. Ime, az erőszakos katholicizmust az Egyház már a vértanuk korában elítéli ! Ha a pogányok bálványaik előtt áldozatra akarják kényszeríteni a keresztényt s az ledöntvén a bálványokat, megöletik : ez vér-

¹ A kornevaillel püspök 1225-ben a szentség hírében elhalt Mór cisztercita apát szenttéavatását kérelmezvén III. Honorius pápától, a pápa megbizta, hogy az elhunyt érényekre és csodáira vonatkozólag vizsgálatot tartson s arról jelentést tegyen. De mert a jelentésből nem tűnt ki, hogy a tanukat kellő gondossággal hallgatták ki, a pápa a Dekr. II. k. XX. c. 52. fej.-be felvett végzésével új tanukihallgatást rendelt el.

tanu halál ; de ha valaki ok nélkül keresve az összeközöst támad a bálványokra s életét veszíti : azt az Egyház nem ösmeri el vértanunak.

Az egyik egyházmegyéből aztán a vértanuk tisztelete átterjedt a másikba, a nevezetesebbeké elterjedt az egész Egyházban.

Megszűnvn az üldözések, a IV. századtól kezdve a vértanukon kívül az erények hősies gyakorlatában kivált hitvallókat is kezdenek tisztelni, akiknek nyilvános tiszteletét szintén a megyés püspök engedélyezi. Más megyében tiszteletükhöz az ottani püspök engedélye szükséges, amit bizonyít a 794-iki frankfurti zsinat 42. határozata : nem szabad új, eddig ismeretlen szenteket tisztelni s tiszteletükre kápolnákat emelni.

Kétségtelen, hogy a mai értelemben vett boldoggáavatást, azaz a nyilvános tisztelet engedélyezését e korban a megyés püspökök gyakorolják. Ha a szent tisztelete elterjedt az összes egyházmegyékben és így általánossá vált, ezt megkülönböztetésül a későbbi ünnepélyes szenttéavatástól, melyet a pápa gyakorol, egyenértékű szenttéavatásnak szokták nevezni. Az első ünnepélyes szenttéavatást, azaz a nyilvános tiszteletnek az egész Egyházban való pápai elrendelését XV. János pápa a 993-iki laterani zsinaton eszközli, amikor Lindolf augsburgi püspök kérelmére az ő 20 év előtt elhalt elődjét, Ullrich püspököt szentté avatja, kimond-

12 A SZENTTÉAVATÁSI ELJÁRÁS TÖRTÉNETI FEJLŐDÉSE.

ván, hogy úgy tiszteljük a vértanuk és hitvallók erekyéit, hogy azt, akinek vértanui és hitvallói, imádjuk ; tiszteljük a szolgát, hogy a tisztelet az Urra háromoljon.

Ettől kezdve a szenttéavatást átlag a pápától kérelmezik, aki azt többnyire a zsinaton eszközli ; így II. Kalixtus az 1123-iki lateráni zsinaton Konrád konstanci püspöknek, II. Ince az 1139-iki lateráni zsinaton Sturmnek, Fulda alapítójának szenttéavatását. Szent István királyunk szenttéavatása az átmeneti korban történik s még a magyar püspökök műve. Végre III. Sándor már idézett rendeletével a nyilvános tisztelet engedélyezését, tehát már a mai értelemben vett boldoggáavatást is kifejezetten fenntartott pápai jognak nyilvánítja.

Nem lévén azonban körvonalozva, minő cselekmények állapítják meg a nyilvános tisztelet fogalmát, mely csak a pápa által már boldoggáavatottakat illeti, továbbra is megtörtént, hogy a nép egyes szentség hírében elhaltakat ily tiszteletben részesített, így Borromei szent Károlyt Milánóban, Nerii szent Fülöpöt s Loyola szent Ignácot Rómában. Már VIII. Kelemen s V. Pál alatt folytak tanácskozások az iránt, hogy e tisztelet kellő határok közé szoríttassék ; de, hogy e tisztelet megakadályozása a szenttéavatásnak is útját ne állja, minden a régiben maradt. Végre VIII. Orbán már idé-

zett rendeletével a következő tilalmakat állítja fel: 1. tilos a szentség hírében elhaltak, de még boldoggá nem avatottak képeit oltárra helyezni vagy dicsfénnnyel ábrázolni; 2. életrajzukat püspöki engedély nélkül kiadni; 3. tiszteletükre a templomban mécsest vagy gyertyát égetni s fogadalmi tárgyakat (a szent közbenjárása által meggyógyult testrészek ezüst vagy viasz képeit) elhelyezni.

III. Sándor óta a pápák a szentté avatási eljárásban, melynél, amint láttuk a tanukihallgatásra nagy súlyt fektettek, a zsinat helyett a biborosok közreműködését vették igénybe; V. Sixtus pedig 1587-iki Immensa rendeletével életbe léptetvén a különböző biborosi bizottságokat, a szenttéavatások ügye a Szertartások Bizottságának hatáskörébe utaltatott. VIII. Orbán rendeli el a szenttéavatási eljárás bevezetéseként az előzetes vizsgálatot affelől, az illető nem részesült-e már előzőleg oly tiszteletben, mely csak a szenteket illeti; — VII. Sándor pedig 1659. szept. 27-iki rendeletével a már boldoggá, de még nem szentté avatottak tiszteletére vonatkozólag kimondja, hogy ők csak a pápai brevében kifejezetten engedélyezett cselekményekkel tisztelhetők. Ettől kezdve válik el élesen a boldoggáavatási és a szenttéavatási eljárás. Az első ünnepélyesen boldoggáavatott Szalézi szent Ferenc volt

1660. június 12-én. XI. Imre 1678. október 15-iki rendeletével az eljárást aprólékos pontossággal szabályozta. A Szertartások Bizottságának a szenttéavatási eljárásnál követett gyakorlatát rendszerbe foglalta XIV. Benedek. »Isten szolgálóinak boldoggáavatásáról s a boldogok szenttéavatásáról« c. hatalmas munkájában, mely mai napig valóságos törvénykönyve a szenttéavatási eljárásnak s természetesen a jelen ismertetésnek is alapjául szolgál. József augsburgi püspökhöz az állítólag szentség hírében elhalt Crescentia apáca ügyében 1745. október 1-én intézett levelében XIV. Benedek arra figyelmeztet, hogy a vizsgálatnak különös gondossággal kell a halál körülményeire s az elhunyt hátrahagyott irataira kiterjeszkednie s nem kell az eljárást mindjárt az illető halála után megindítani, hanem csak hosszabb idő elteltével.

3. §. A ma érvényes jog.

I. Az előzetes vizsgálat.

A tulajdonképeni boldoggáavatási eljárás megindítását megelőzi az előzetes vizsgálat, az ú. n. informatív eljárás, melyet az egyházmegyei hatóság (a megyéspüspök,¹ káptalani helynök, apos-

¹ Ez eljárást a püspök VIII. Orbánnak 1631. március 12-iki rendelete értelmében csak komoly akadályoztatása

tolí helynök, prelátus nullius) saját hatáskörében rendel el. Erre az eljárásra az az egyházmegyei hatóság illetékes, akinek területén a szentség hírében elhalt eltemetve van, az állítólagos csodák történtek s a tanúk, kik az elhalt erényeit s a közbenjárására történt csodákat bizonyítják, laknak.

Az eljárás megindítását a boldoggáavatást kérelmezők megbizottja, a «postulator» kéri a püspöktől, aki erre kinevezi a tiszti ügyészt vagy hitvédőt (promotor fiscalist). Ennek a kettős kinevezésnek magyarázata az, hogy a szenttéavatásnál két érdek ütközik egymással, melyek mindegyike védőre szorul. Az egyik a szenttéavatandónak s a hiveknek, kívált szűkebb hazája hiveinek érdeke ; ezt védi a postulator. A másik a hit tisztánmaradásának érdeke, hogy t. i. hivatalosan engedélyezett vagy előirt vallásos tiszteletben ne részesüljön az, aki nem szent ; ezt védi a hitvédő. E két érdek fölött dönt első fokon a püspök, második fokon a Szertartások Bizottsága, harmadfokon a pápa. Ha az eljárást a püspök helynökére kénytelen bízni, mellé bírótársakul a székesegyház két kanonkját nevezi ki, kik közül az egyik egyházjogi, a másik hittudományi doktor legyen. A hit-

esetén, melynek valóságáról lelkiismeretében felelős, biztatja általános helynökére. Ugyane rendelet a nunciusoknak s a szerzetesfőnököknek is megtiltja, hogy az informatív eljárást ők indítsák meg.

védőnek minden ülésen jelen kell lennie és feladata ellenőrizni az eljárás szabályszerűségét. Maga a püspök, a bírák, a hitvédő és a postulator esküt tesznek, hogy hivatalukban helyesen fognak eljárni s titkot tartanak. Az üléseken való részvétel mentesít a karban való szolgálat alól.

Az előzetes vizsgálat tárgya kettős : a) vizsgálat az iránt, vajjon az elhunyt nem részesül-e máris oly nyilvános tiszteletben, mely VIII. Orbán rendelete szerint csak a már boldoggáavatottakat illeti ? b) vizsgálat az elhunyt erényeiről és csodáiról általában.

Az elsőre vonatkozólag a postulatornak tanukkal kell bizonyítania, hogy habár az elhunyt szentség hírében áll s a hívők közbenjárását kéri Istennél, de e tisztelet semmi oly cselekvényben nem nyilvánul, mely VIII. Orbán rendeletének tilalma alá esnék. Természetesen erre a tagadólagos válaszra csak oly tanuk képesültek, akiknek, ha az ellenkező eset állana, arról okvetlen tudomással kellene birniok. A postulator bizonyítékaira a hitvédő megteszi észrevételeit, akinek szintén legalább két tanut kell e körülményre nézve kihallgattatnia. A tanukihallgatás után megvizsgálják az elhunyt sírját, egykori lakószobáját s azt, melyben meghalt, nincse- ott a még tilos nyilvános tiszteletnek valamely jele ?

VIII. Orbán azonban nem látott a nyilvános

tiszteletadásban akadályt Isten azon szolgálínál, akiknek nyilvános tiszteletét emberemlékezet, azaz több mint száz év óta a Szentszék vagy a megyés püspök hallgatagon megengedte. Ha tehát a postulátor bizonyítani tudja, hogy az elhunyt nyilvános tisztelete már 1534 előtt kezdődött s azóta zavartalan, úgy ez VIII. Orbánnak a nyilvános tiszteletet megtiltó rendelete alól kivételt képező eset. A tanuk ez esetben természetesen csak az atyáiktól hallott hagyományt bizonyíthatják; ez esetben tehát helye van a hiteles iratok által való bizonyításnak, aminők: az elhunytak még 1534. előtről származó hitelt érdemlő életrajza, melyben már boldognak vagy szentnek nevezik;¹ a tiszteletére 1534. előtt tett misealapítványok okiratai; az 1534. előtti kiadású breviariumban foglalt zsolozsmája; az 1534. előtti egyházmegye látogatási okmányok, melyekben a püspök a nyilvános tiszteletet nem kifogásolja; sőt bizonyítékul szolgálhatnak az elhunytak 1534. előtti képei és szobrai, melyek már szentnek ábrázolják. Csakhogy ezeknél szakértőknek kell bizonyítaniok, hogy a kép vagy szobor valóban az illetőt ábrázolja, valamint, hogy nemcsak maga a kép vagy szobor, hanem a szentet jelző

¹ Ez volt az eset Nepomuki János szenttéavatásánál, melynél Lambertini Prosper, a későbbi XIV. Benedek pápa, volt a hitvédő.

dicsfény vagy más jelvény is 1534. előttről származik.

Akár azt állapítja meg a püspök, hogy az elhunyt nyilvános tiszteletben nem részesül ; akár azt, hogy tisztelete VIII. Orbán tilalma alól kivételt képez : mielőtt az erények vizsgálatára áttérnének, a postulator a Szertartások Bizottságától annak elrendelését kéri, hogy az elhunyt összes iratai összegyűjtessenek. Megkapván a rendeletet, azt a püspökkel közli, aki záros határidő alatt az elhunytnek úgy nyomtatásban megjelent összes munkáit, mint összes felfedezhető kéziratait összegyűjti s azokat a Szertartások Bizottságának megküldi.

Az erényekre és csodákra vonatkozólag az előzetes eljárásban csak a szentség hire általában képezi a vizsgálat tárgyát. A szentség hire az az általános vélemény, hogy az elhunyt az erényeket más példás keresztényeknél nagyobb mértékben gyakorolta (vértanunál : hogy a Krisztus hiteért szenvedett halált türelemmel viselte) s Isten általa csodákat művelt, minek következtében sokan oly bizalommal vannak iránta, hogy szükségükben segítségül hívják s komoly férfiak méltónak tartják arra, hogy a szentek sorába iktassák. A postulatornak tehát tanukkal kell bizonyítania, hogy ez a vélemény valóban általános, sőt mindinkább terjed ; ki kell mutatnia, az elhunyt

tisztelete minő cselekményekben nyilvánul, nevezetesen, hogy sírjához zárandokolnak-e s hogy az elhunyt tisztelői e szentség hírét mire alapítják ?

Befejeztetvén az előzetes vizsgálat, az eredeti iratok a püspöki levéltárba tétetnek, hiteles másolatukat pedig a püspök a Szerartások Bizottságának küldi meg.

II. A boldoggáavatás.

Az előzetes eljárás iratai tíz évig a Szerartások Bizottsága levéltárában őriztetnek. Ezalatt a postulátor iparkodik mennél több és tekintélyesebb férfiút arra bírni, hogy a szenttéavatás ügyét szorgalmazzák s ennek alapján tíz év múlva¹ kéri a pápától az ügy felvételét. A pápa erre a Szerartások Bizottságának egy biboros tagját az ügy előadó-jává nevezi ki, aki felülvizsgálókat bíz meg az elhunyt iratainak hit és erkölcs szempont-jából való vizsgálatával. Ha az iratok hit és er-

¹ E tíz évi várakozási időt XI. Ince pápa azért rendelte, mert félt, hogy a közvetlenül a halál után támadt szentség hírétől elragadtatott tanuk vallomásai túlzottak. Ez az ok azonban a VIII. Orbán rendelete alól kivételt képező eseteknél nem forogván fenn, ott a várakozási idő elesik. A rendes esetekben pedig a tíz év letelte alól a pápa két okból szokott felmentést adni : ha az előzetes eljárás során kihallgatott tanuk nagyon öregek, vagy ha az előzetes eljárás jóval az illető halála után indított. Így történt Depaul Szent-Vince és Chantal Szent-Franciska szenttéavatásánál.

kölcs szempontjából kifogástalanoknak találtattak, akkor a Szertartások Bizottsága kimondja, hogy az ügy felvehető; defennmarad a hitvédő joga, hogy az erények vizsgálatánál az ezen iratokból merített kifogásait érvényesíthesse. A Bizottság határozatának a pápa által történt aláírásával kezdődik a tulajdonképeni boldoggáavatási eljárás. Az elhunytat ettől kezdve a «tiszteletreméltó» jelző illeti. Ez alkalmából a postulator a Szertartások Bizottságának elnöke s az ügy előadója számára megfesteti a boldoggáavatandó arcképét a szokásjog által meghatározott méretekben : hossza 1 m. 35 cm., szélessége 1 m s kerete arany.

Ez előkészítő eljárás után a Szertartások Bizottsága felülvizsgálja, az előzetes eljárás szabályszerűen folyt-e le s helybenhagyható-e a püspök ítélete, hogy a tiszteletreméltó elhunyt nyilvános tiszteletben nem részesült vagy hogy tisztelete VIII. Orbán tilalma alól kivételt képez ? Az előzetes eljárás iratait a postulatornak ki kell nyomatnia, miután előbb a tanuk anyanyelvén szerkesztett vallomásokat a biboros előadó a postulator költségére előtte meg nem nevezett tolmács által lefordíttatta. A hitvédő megteszi észrevételeit a postulator ellenészrevételeit s ezek alapján a Bizottság meghozza ítéletét. Ha a püspök azt állapította meg, hogy az elhunyt tisztelete

VIII. Orbán tilalma alól kivételt képez s a Bizottság ezt helybenhagyja, úgy ez az ítélet már egyértékű a boldoggáavatással s ez esetben nincs egyéb hátra, mint a Boldog miséjének és zsolozsmájának jóváhagyása.¹ Ha ellenben a püspök azt állapította meg, hogy az elhunyt nyilvános tiszteletben nem részesül s a Bizottság ezt helybenhagyja, akkor a Bizottság megbizza a püspököt és segédpüspökét (vagy általános helynökét), hogy ők ketten, vagy egyikük akadályoztatása esetén a másik két székesegyházi kanonokkal, mindkettőjük akadályoztatása esetén pedig négy székesegyházi kanonok mint az apostoli szék megbizottai tartsanak vizsgálatot az elhunyt erényei és csodái tekintetében.

Ez a vizsgálat hitvallónál előbb általános,² azután részletes; vértanunál mindjárt részletes. Már az általános vizsgálat is szigorúbban vezetendő, mint az előzetes vizsgálat s különös figye-

¹ Ez előbb mindig a vértanuk, hitvallók, vagy szüekről szóló általános részből vétetik, utóbb azonban a Szer-tartások Bizottsága a második éjjeli zsolozsmában a Boldog életrajzából vett külön olvasmányokat is engedélyez.

² Bármennyire bebizonyult már az előzetes eljárás során a tiszteletreméltó elhunyt létszentsége, mégis új vizsgálatot kell tartani. Így XI. Kelemen Depaul Szent-Vince szenttéavatásánál megtagadta a párisi érsek kérésének teljesítését, hogy az általános vizsgálat mellőzésével mindjárt a részletesre térjenek át.

lem fordítandó azon tanuvallomásokra, melyek az elhunyt életszentsége ellen¹ látszanak szólani. Ha ez irányban nehézségek merülnek fel, XI. Ince utasítása értelmében a Szertartások Bizottságától kell utasítást kérni. A tanukat egyenként kell kihallgatni: a csoportos kihallgatás az eljárás semmisségét vonja maga után.² A bizonyítandó állításokat a postulátor, a tanukhoz intézendő kérdéseket a hitvédő szövegezi. Minden tanutól meg kell kérdezni, honnan tudja azt, amit vall s aki erre nem tud felelni, annak vallomása nem vehető figyelembe. A tanuknak vallomásaikat alá kell írniok, az esküt pedig templomban vagy kápolnában kell letenniök.

A Szertartások bizottságának megbízólevelében a határidő is kitétetik, mely alatt a vizsgálatot be kell fejezni; de e határidő meghosszabbítása iránti kérelemnek a Bizottság mindig helyt szokott adni.

Befejeztetvén a vizsgálat, az iratok levéltárba

¹ A szentnek egész élete születésétől kezdve képezi vizsgálat tárgyát; nem okvetlen szükséges azonban, hogy már gyermekkorában adja jelét leendő szentségének; bűnösből is lehet szentté, aki a bűnbánat hősie mértékét mutatta: a jobb lator csak a kereszten tért meg s az Egyház ma hitvalló gyanánt tiszteli. Sőt még ha azután, hogy szent életet kezdett élni, esett ismét bűnbe, a hősie bűnbánat ezt is eltörli.

² Sőt a teljesen azonos vallomást tett tanuk vallomásai is a jegyzőkönyvbe egyenként veendőek fel.

tétetnek, hiteles másolatuk pedig a Szertartások Bizottságának küldetik meg. Most a postulator a Bizottságtól az eljárás szabályszerű lefolyásának megállapítását kéri, valamint azt, vajjon abból a tiszteletreméltó elhunyt szentségének hirtétele annyira kitűnik-e, hogy erényeinek és csodáinak részletes vizsgálatára lehessen áttérni. Ha a bizottság ezt a hitvédő az ellenkező vitatása dacára megállapítja, újabb megbízást ad az erények és csodák részletes vizsgálatára.¹

A részletes vizsgálatnak bizonyítania kell, hogy a boldoggáavatandó úgy a hit, remény és szeretet isteni, mint az okosság, igazságosság, mértékletesség és lelkierő sarkalatos erkölcsi erényeit hősi mértékben gyakorolta. Az erények gyakorlatának e hősi mértéke emeli a szenttéavatandót a többi szent életet élt keresztény fölé. Mert minden keresztény arra van hivatva, hogy szent életet éljen

¹ Minthogy azonban már az általános vizsgálat is soká tart, félni lehet, hogy az idősebb tanúk annak folyamán elhalnak s mire részletes vizsgálatra kerülne a sor, a postulator elesik bizonyítékaitól. Ezért a postulator rendszerint már akkor, mikor a Bizottság kimondja, hogy az ügy felfelvehető, engedélyt kér a pápától, hogy az 50 évnél idősebb, vagy beteges, vagy elköltözni készülő tanúk már most részletes vizsgálat alá vétessenek. Ezt az engedélyt a pápa rendszerint megadja, úgy hogy mikor a Bizottság a részletes vizsgálatot elrendeli, rendszerint már csak a megkezdett vizsgálatot kell folytatni.

de nem mindegyik van arra, hogy az Egyház ünnepélyesen szenttéavassa : ehhez az Egyház az erények gyakorlatának hősie mértékét kívánja. A kifejezés szent Ágostontól származik, aki a vértanukat az Egyház hőseinek nevezi. Míg a vértanunál a hősiesség a halálban, a hitvallónál egész életében nyilvánul. Az átlagoson jóval felülemelkedő buzgósággal kellett az erényeket gyakorolnia. Ennek elbírálásánál természetesen a különféle körülmények is szerepet játszanak ; mert pl. ami egy betegápoló apácánál csak kötelességteljesítés, az egy királykisasszonynál hősie erényszámba mehet, vagy ami ennél szülői irányában csak a gyermeki szeretet megnyilatkozása, az egy koldussal szemben hősie erény lesz. De nem elég, ha csak elvétve gyakorolt hősie cselekedeteket, hanem minden alkalmat meg kellett arra ragadnia. A hősie mértéket az Egyház azon erényekre nézve követeli, amelyek gyakorlására a boldoggáavatandónak életviszonyai szerint alkalma volt ; azon erényekre nézve, melyeknek ily mértékben való gyakorlását a boldoggáavatandó életkörülményei lehetelenné tették, a közönséges mértékkel kell megelégedni.

A hit erényének hősie mértékét az Egyház természetesen csak a külső cselekedetektől ítélheti meg, melyek által a boldoggáavatandó hitét megvallotta : a parancsolatok pontos betartása, az

imádságnak rendkívüli¹ buzgósa, a szentségekhez való gyakori járulás (papnál a szentmisének miként való végzése), engedelmesség az Egyház s a pápa iránt hitbeli dolgokban, a hitterjesztés terén való működés vagy annak vágya, a szentek tisztelete,² a bűntől való irtózás s az őszinte bűnbánat, az Isten akaratában való megnyugvás, türelem a szenvedésben, alázat s önmegegyezés: ezek képezhetik bizonyítékát a hit hősies mértékének. A vizsgálatnak tehát mindezekre ki kell terjeszkednie.

A remény hősies mértékéhez az szükséges, hogy a boldoggáavatandó Istenhez oly rendkívüli bizalommal legyen, hogy az örök élet reményében mindent örömmel tűrjön, a jócselekedetekben semmi nehézségtől vissza ne riadjon s a földieket csak annyiban keresse, amennyiben az örök életre vezethetnek. Pl. a remény hősies mértékének tekinthető, ha egy főrangú ifjú rangot, vagyont,

¹ Pl. ha egész éjszakákat töltött imádságba merülve, imádság közben arca egészen átszellemült stb.

² A vizsgálat még arra is kiterjed, mely szenteket tisztelte különösen? Lambertini Prosper mint hitvédő egy boldoggáavatási ügyben azt az ellenvetést tette, hogy az illető Savonarolához, mint szenthez imádkozott. XIII. Benedek azonban kimondta, hogy — anélkül, hogy Savonarola elítélésének jogos vagy jogtalan voltáról döntenie akarna — ez a boldoggáavatás ellen nem szolgálhat érveléssel, mert bizonyos, hogy Savonarolát sokan, pl. Nerii szent Fülöp is, szentnek tartották.

földi kilátásokat odahagyva, lebeszélésnek nem engedve, szigorú szerzetbe lép egyedül azért, hogy Istennek szolgáljon. A remény hősies mértékének tekinthető, ha örömmel készül a halálra, hogy Istennel egyesüljön.

A szeretet hősies mértékét bizonyítja az Isten dicsőségeért való folytonos buzgólkodás, az Istennel a halálban való egyesülés vágya, az istenes beszédekben való látható nagy öröm, a szenvedés szeretete, az Isten irgalmáról, hittitkokról, a Krisztus szenvedéséről való gyakori elmélkedés. Az Isten szeretetének hősies mértéke gyakran nyilvánul a szenteknél oly jelenségekben, melyek külső alakjukban lélektani és fiziológiai kóros tünetekhez némileg hasonlítanak és orvosszakértők meghallgatását teszik szükségessé; ilyenek a könnyek adománya,¹ elváltozások a szívben,² exstatikus állapotok, látomások.³ De mind e rendkívüli jelenségek nem képezik az Isten szeretete

¹ Az igazi szent érzelmeket a beteges érzélgősségtől az fogja megkülönböztetni, hogy az előbbiek mindig tetterre készek, az utóbbi önző.

² Pl. Nerii szent Fülöpnek imádság alatt úgy égett a szíve a szeretettől, hogy hideg borogatást kellett alkalmaznia; halála után az orvosok nagymérvű szívtágulás következtében előállott bordatörést állapítottak meg, mellyel a szent férfiú 50 esztendeig élt.

³ Hiszterikus vagy egyébként beteg szervezetű egyének bizonyos időközökben ismétlődő vagy éppen szándékosan

hősies mértékének olyan bizonyítékát, mint a felebaráti szeretet művei: az irgalmasság testi s lelki cselekedetei. A meziteleneket ruházni, az éhezőknek enni adni, a betegeket ápolni, hajléktalanokat befogadni, munkanélkülieket munkához juttatni, árvákat nevelni, tudatlanokat tanítani, rabszolgákat felszabadítani, szomorúakat vigasztalni, bűnösöket megtéríteni, a kísértésnek kitéttektől az alkalmat eltávolítani, viszálykodókat kibékíteni: ezekből a cselekedetekből lehet a szeretet hősies mértékét megítélni. Ezekre kell tehát a vizsgálatnak különösen kiterjeszkednie, de természetesen épen ezek megítélésénél kell a tiszteletreméltó elhunyt társadalmi állását s körülményeit tekintetbe venni, mert azok különbözősége szerint lesz e cselekedetek egyikének vagy másikának gyakorlása többé vagy kevésbbé lehetséges, de egyúttal többé vagy kevésbbé hősies.

Hasonlóképen az okosság erényének megítélésénél, mely a végletek közt a kellő középútra,

előidézett önkivületi állapotai, látomásai, hallucinációi természetesen nem szolgálhatnak az illető szentségének bizonyítékául; ha azonban a hősies erények be vannak bizonyítva, az extasis vagy látomás épületes körülmények közt történt, utána az illető még növekedett az erényekben, kivált az alázatosságban, úgy feltehető, hogy isteni elragadtatással és látomással állunk szemben. Ennek megítélésénél igen nagyfontosságú az elhunyt gyóntatójának valomása.

az eszközök helyes megválasztására és alkalmazására, a veszedelmek bölcs elkerülésére tanít, a társadalmi állás és körülmények különbözősége nagy szerepet fog játszani.

Az okossággal egybe kell kapcsolva lennie a szív egyszerűségének, melynél fogva a boldoggáavatandó minden tettetéstől, önzéstől, személyválogatástól és szeszélytől menten minden cselekedetében Isten dicsőségét s felebarátjának javát kereste s abban mindig örömét találta, hibáit pedig mindig őszintén bevallotta.

Az igazságosság erénye azt követelvén, hogy mindenkinek megadjuk a magáét, Istennek és a császárnak, szüleinknek és hazánknek. előljáróinknak, jóltevőinknek és barátainknak : vizsgálni kell, mint teljesítette a boldoggáavatandó vallási és állampolgári, gyermeki és hivatali,¹

¹ Pápák boldoggáavatásánál XIV. Benedek a hitvédőnek, szent Bernát «De consideratione» című művének tanulmányozását ajánlja, melynek értelmében vizsgálnia kell, vajjon a hitélet mélyítése helyett nem a politika képezte-e a pápa kormányzásának főgondját ; vizsgálnia kell a pápa bíborosi, püspöki és prelátusi kinevezéseit. Biborosok boldoggáavatásánál vizsgálat tárgyát kell hogy képezzék a bíboros szerepe a pápaválasztásnál, a pápának adott tanácsai, esetleg a tanácsadás elmulasztása. Püspökök boldoggáavatásánál azonkívül, hogy püspöki kötelességeit (székhelyén lakás, igehirdetés, az egyházmegye látogatása, bérmlás, papszentelés, jelentései a pápához, a papnevelőintézetre való felügyelet, egyházmegyei zsinat tartása stb.)

baráti és társadalmi kötelességeit, hálás volt-e minden szivességért, szives és méltányos volt-e mindenkivel, az igazmondáshoz mindig ragaszkodott-e ?

A lelki erő az az erény, mely a keresztényt képessé teszi mindent megtenni s mindent elszenvetni, amit lelki üdvösségére hasznosnak felismert. Mennél nagyobb nehézségeket kell leküzdenie (testi-lelki szenvedések, kísértések, rágalmak és üldözések, esetleg az egyházi felsőbb-ség részéről is, a lelki vigasztól való megfosztás, lelki szárazság, kétségek és kételyek); mennél nagyobb készséggel s örömmel teszi azt : erénye annál hősiebb. Ennek bizonyításánál nagy szerepet játszhatnak, ha vannak, az elhunyt levelei és naplója.

miként teljesítette, vizsgálat tárgyát képezik a püspök kanonoki s plébánosi kinevezései, valamint az, hogy jóvelmét mire fordította ? Az a körülmény, hogy családi vagyonáról családja javára rendelkezett, mint pl. salézi szent Ferenc, nem képezi akadályát a szenttéavatásnak ; de ha püspöksége jóvelmének fölöslegét nem a szegények javára s kegyes célokra fordította, ez feltétlenül lehetlenné teszi a boldoggáavatást. Szerzetesek boldoggáavatásánál elsősorban az engedelmesség, szüzesség, szegénység, a klauzura, a rendszabályok betartása fogja vizsgálat tárgyát képezni. Királyok boldoggá avatásánál vizsgálni kell, mit tettek a hit védelmére, mint kormányozták országukat, nem viseltek-e igaztalan háborút ? (mert az igaz ügyért viselt háború nem akadályozza a szenttéavatást).

A mértékletesség erényének, mely az érzékek megfékezésében áll, hősies példáit nyújtják némely szentek önmegtagadásai. Ide tartozik első sorban az alázatosság, mellyel nemcsak az őt megillető tiszteletet visszautasítja magát arra méltatlannak tartván, de örömét találja a meg-aláztatásokban ;¹ és a szüzesség, nem csupán a szó szoros értelmében, mert hiszen házasságokat is avatott szenttékké az Egyház, hanem oly értelemben, hogy a nemi gyönyört mindig kerülte, a házastársi kötelesség teljesítésénél csak a gyermeknem-zést tartván szem előtt.² Természetesen ennek bizonyításánál következtetésekre kell szorítkozni : az általános vélemény, a házastárs, a gyóntató

¹ Egyházi méltóságot betöltötteknél a szenttéavatási eljárásban feltétlenül szükséges annak bizonyítása, hogy e méltóságra nemcsak nem törekedtek, hanem azt csak engedelmességből fogadták el. Mindenkor alapos vizsgálat tárgyává teendő, vajjon az általa emelt épületeken saját cimerének megörökítése hiúságból történt-e vagy sem ? Pl. V. Pius szenttéavatásának nem szolgált akadályául, hogy a Ghislieri cimert felvésette az Inquisitio palotájára. Önéletrajzírása nem áll ellentétben az alázatossággal, ha az előljárók parancsára történt, pl. szent Teréznel ; de már hogy Bellarmin bíboros boldoggáavatási ügye abbamaradt, abban önéletrajzának is része van. Arra 's van példa, hogy a szent prófétai szellemtől ihletve saját szenttéavatását megjövendölte, így Paulai szent Ferenc, Ferrarai szent Vince, Avellinói szent András.

² Férjes nők boldoggáavatásánál különösen vizsgálat tárgyat képezi a szelidség erénye férjével, anyósával, cse-

atya vallomásai szolgálhatnak bizonyítékul, fizikai szüzesség esetén az orvosszakértők véleménye, valamint esetleg olyanok vallomásai, akik a boldoggáavatandót e téren kísértésbe akarták vinni, de ő a kísértésnek ellenállott.

Önmegtagadás nélkül lehetetlen a keresztény tökéletesség azon fokára jutni, mely a szenttéavatáshoz szükséges, úgy hogyha a máskülönb tiszteletreméltó elhunytól az bizonyul be, hogy ellensége volt az önmegtagadásnak, a szenttéavatási eljárás tovább nem folytatható. Nem szükséges azonban, hogy az önmegtagadás önsanyargatássá legyen. Ez habár szolgálhat eszközül az erényekben való tökéletesedésre, önmagában véve nem erény, sőt túlzásba vive azok akadályául is szolgálhat ; pl. ha valaki önsanyargatások által testét annyira elgyengíti, hogy kötelességeit nem képes teljesíteni ; vagy önsanyargatásai által feltűnni vágyván a hiúság, vagy gyóntatójának tilalma ellen cselekedvén az engedtlenség bűnébe esik. Az önsanyargatásra vonatkozólag tehát a szenttéavatási eljárásban alapos megfontolás tárgyává teendő, vajjon az valóban az illető életszentségét bizonyítja-e,¹ vagy inkább

lédeivel szemben, a gyermeknevelés, a háztartás, az aszszonyi hiúság kerülése, főleg pedig, hogy minő befolyással volt férjének hit- és erkölcsi életére ?

¹ Ezt bizonyítja, ha titokban sanyargatván magát,

különcködésének, esetleg perverzítésének (mert bizonyos esetekben¹ a nem szenteknél ennek a lehetősége sincs kizárva) tekintendő-e ?

Az elhunytak életében gyakorolt hősies érényeik kívül vizsgálat tárgyát képezik a halál körülményei is.

A hirtelen s ennek következtében gyónás, áldozás, utolsó kenet nélküli halál nem zárja ki a szentséget: a villámsujtotta oszlopos Simont az Egyház szentként tiszteli; még kevésbé akadályozza a szenttéavatást, ha a szent áldozást a hányinger tette lehetetlenné, pl. Szalézi szent Ferencnél, Szent Ignác alázatosságából nem vett föl az utolsó kenetet, mert orvosa nem tartván betegségét halálosnak, nem akarta az orvos tudományát kétségbevonni.

Vértanunál az érények vizsgálatát a vértanúság vizsgálata pótolja, mert a vérkeresztség nem-

nyilvánosság előtt azt leplezte, pl. az arsi plebános, akinek ebédje ha magában volt, két főtt burgonyából állott, de ha vendége volt, rendes ebédet evett vele; deszkán hált, de ágyát úgy rendezte, hogy derékaljásnak lássék.

¹ Gyakori a szentek életében, hogy betegek undorító sebeit csókolták; sőt az sem ritka, hogy egy szent csókja nyomán csodálatos gyógyulások történtek. Ha azonban a sebecsókolóról bebizonyul, hogy a hatodik parancsolat elleni bűnöktől épen nem volt ment, úgy bizonyos, hogy nem szentséggel, hanem perverzítással, nem érénnel, hanem hiszterióval állunk szemben.

csak eltörli a bűnöket, de még a vízkeresztséget is pótolja.¹

Vértanunak azonban az Egyház csak azt tekinti, aki Krisztus hitének megvallásáért² Krisztus hitének üldözőitől³ erőszakos halált szenvedett s azt nagy lélekkel viselte.⁴ Szent lehet tehát, de nem vértanu, aki akár a Krisztus hitéért szenvedett üldözésbe, akár az önfeláldozó

¹ De ha lehetséges, a vértanu is köteles halála előtt meggyónni, illetőleg a keresztséget felvenni.

² Valamely az Egyház által még el nem döntött hittudományi kérdésben vallott meggyőződésért halált szenvedni lehet hősiess, de nem elegendő ok a vértanuként való szenttéavatáshoz.

³ Nemcsak mint vértanut, de egyáltalán nem avatja szentté az Egyház azt, aki nehogy hit- vagy erkölcsellenes cselekedetre kényszerítsék, öngyilkos lett, vagy aki hiúságból kereste a vértanúságot.

⁴ Tudtán kívül tehát felnőtt ember nem lehet vértanu. Ha nem is gondolt a vértanúságra s álmában ölik vagy mérgezik meg, úgy hogy nem tud róla : szent lehet, de nem vértanu. Így Juvenális János salucesi püspök boldoggáavatását mint vértanuét kérelmezték, de Lambertini Prosper hitvédő ellenvetésére mint hitvallót avatták boldoggá. Még kevésbé lehet valaki vértanu akarata ellenére ; mindazonáltal ha meglevén győződve, hogy a közügynek nagyobb hasznára lesz menekülése mint vértanúsága által, menekülni próbál, de ez nem sikerülvén, a vértanúságot nagy lélekkel viseli, úgy előbbi menekülése nem akadályozza, hogy mint vértanut avassák szentté. De már aki az üldözők elleni önvédelmi harcban esett el, azt az Egyház sohasem szokta vértanu gyanánt szentté avatni.

betegápolás,¹ hitterjesztés vagy bármely erény gyakorlatába belebetegedvén, természetes halállal mult ki ; valamint az, aki Krisztus hiteért kínzást szenvedett ugyan, de nem alatta halt meg. Ellenben a vértanuk közé sorolja az Egyház azt, aki Krisztus hiteért börtönt szenvedvén, a börtönben halt meg. Az elítéltetés történhetett esetleg más koholt vád alapján, de ha e vádat a hit iránt való gyűlöletből koholták ellene, az illető vértanui jellegén csorba nem esik.

Az erények, illetőleg a vértanúság vizsgálatának befejeztével újból meg kell vizsgálni a boldoggá avatandó sírját, ami ugyan már az előzetes vizsgálat során megtörtént, de csak külsőleg azon szempontból, nem találhatók-e ott a csak szenteket illető nyilvános tisztelet jelei. Most azonban felnyitják a sírt és a koporsót s megvizsgálják két orvosszakértő által a holttestet, mert gyakran fordul elő a szenteknél, hogy holttestük csodálatos módon épségben marad s kellemes illatot áraszt. Az orvosszakértők állapítják meg tehát, hogy ez természetes úton magyarázható-e vagy sem ? Úgy a szakértők, mint a sír-őrző, valamint a sír és a koporsó felnyitásával megbizott munkások

¹ Gonzaga szent Alajos szenttéavatásánál a postulator Budrioli atya valóban a vértanúságot vitatta, a szentléavatási bulla azonban nem mint vértanut, hanem mint hitvallót avatta szentté.

esküt tesznek, hogy megbízásukban hiven fognak eljárni s a kérdésekre hiven fognak felelni. Erre felolvastatván az előzetes eljárás során tartott sírvizsgálat jegyzőkönyve, megállapítják a sírnak azóta változatlan voltát, azután kihirdetik, hogy kiközösítés terhe alatt tilos a boldoggáavatandó csontjaiból, poraiból, ruhájából vagy a vele eltemetett bármely tárgyból bármit is elvenni. Ezután jegyzőkönyvbe foglalják a részletes szakértői véleményt s a holttestet új koporsóba téve, melyet a püspök pecsétjével lepecsételnek, visszahelyezik a régi sírba vagy ha az nedvesnek bizonyult, új sírba. Ha a tiszteletreméltó elhunyt holtteste nem található meg, pl. folyamba dobták s a holttest nem került elő, csontjait vagy hamvait szétszórták, úgy ezt kell jegyzőkönyvbe venni.

Kétségtelen, hogy az erények teszik a szentet s a csodák nem tartoznak a szentség lényegéhez. Szent lehet valaki anélkül, hogy csodákat művelt, volna¹ s viszont ha csodákat művelt, de erkölcsi élete kifogás alá esik, nem szent, amint ezt III. Sándor már idézett döntvényében világosan ki-

¹ Aranyshájú szent János mondja: A jó cselekedetek csodák nélkül is mennyországba vezetnek, a csodák pedig jó cselekedetek nélkül nem vezethetnek oda. Damián szent Péter III. Sándor pápának Rudolf gubblói püspök szenttéavatási ügyében azt feleli: csodát kívánsz? Nem elég csoda-e, hogy ez ember anyagi életet élt?

mondja. Midőn tehát az Egyház a szenttéavatási eljárásban az erényeken kívül csodák bizonyítását is kívánja, a vizsgálat által csodáknak állított tények megítélésére csak akkor tér át, mikor az erények hősiek gyakorlata már bebizonyult. A csodák az Egyháznak az erények hősiek gyakorlatát megállapító ítéletét megerősítvén, az erények és csodák alapján¹ avatja a tiszteletreméltó elhunytat az Egyház előbb boldoggá, újabb csodák után szentté.

A vizsgálatnak mindenekelőtt a postulator által csodának állított tényeket kell bizonyítania s pontos leírásukat adnia. És pedig a csodák bizonyításánál csak a szemtanuk² vallomásának van bizonyító ereje, amint azt XIV. Benedek 1741. ápr. 23-iki rendeletében határozottan kimondja. Komoly megfontolás tárgyává teendő természetesen a tanuk szavahihetősége elsősorban az őszinteség szempontjából. Akinél a legcsekélyebb gyanú forog fenn arra nézve, hogy érdeke, vagy

¹ Hogy a csoda az elhunyt szentségének bizonyítékául legyen tekinthető, szükséges, hogy a csoda, ha életében történt, az ő imádságára, ha halála után, az ő segítségül hívására történt legyen.

² Az a körülmény, hogy a csodák bizonyításánál azon tanuk vallomása, akik csak hallomásból tudnak a csodáról, valamint az írott feljegyzések által való bizonyítás ki van zárva, biztosítéka a vizsgálat komolyságának s megbízhatóságának.

érzelmei által befolyásolva színezi ki vallomását, annak vallomása figyelembe nem vehető. Akinél valószínű, hogy nem volt képes az általa előadott csodálatos esemény lefolyását pontosan megfigyelni, hiven megjegyezni, hiven előadni, annak vallomása nem vehető figyelembe. Különös gondal kell megvizsgálni a tömegben látott csodáknak a tömeg egyes tagjai által történő különböző előadásait.

Ha szavahihető tanuk részletes vallomása által a csodálatos esemény ténye be van bizonyítva, akkor szakértők¹ meghallgatása által kell megállapítani, hogy a tudomány annak természetes magyarázatát képes-e adni vagy sem?

Befejeztetvén a vizsgálat, az iratok levéltárba tételnek és hiteles másolatuk a Szertartások Bizottságának küldetik meg, melytől a postulator előbb annak megállapítását kéri, hogy az eljárás szabályszerűen folyt le, azután annak megállapítását, hogy a hit, remény és szeretet isteni, az okosság, igazságosság, erősség, mértékletesség sarkalatos erényeinek s az ezekkel kapcsolatos erényeknek hősiegy gyakorlata vagy pedig a vértanúság be van bizonyítva. Ennek megítélésébe azonban a Bizottság csak akkor bocsátkozik, ha a bol-

¹ Hogy orvos, fizikus, vegyész, csillagász, geologus vagy más szakértő meghallgatása szükséges-e, az állítólagos csoda természetétől függ.

doggá avatandó halála óta 50 év telt el, ami alól a pápa felmentést adhat.

A vizsgálati iratok alapján a postulator előadmányt készít, melyre a hitvédő megteszi észrevételeit, ezekre a postulator ellenészrevételeit; mindezek kinyomatván a Szertartások Bizottságának titkára egyetértőleg a biboros előadóval, kitűzi legalább negyven nappal előre az előkészítő ülés határidejét. Ez a biboros előadó palotájában tartatik s részt vesznek rajta a hitvédő, a Bizottság titkára és jegyzője, a vatikáni Palotamester (mindig domonkos-rendi szerzetes), a pápa sekrestyése (ágoston-rendű c. érsek), a Rota három hivatalban idősb ülnöke s a Szertartások Bizottságának tanácsosai (az utóbbiak közül az, aki először vesz részt ülésben, szavazattal nem bír). Mindezeket a postulator néhány nappal az ülés előtt meglátogatja s informálja. Mindezek véleményüket írásban előre kidolgozzák, s ezt az ülésben felolvastván, átadják a hitvédőnek, aki azok alapján újabb észrevételeket, a postulator ellenészrevételeket ír. Ezek kinyomatása után a vatikáni palotában a Szertartások Bizottsága biboros tagjainak jelenlétében, akik azonban ezúttal még nem szavaznak, tartatik a második előkészítő ülés. Végre a pápa, miután úgy a postulator, mint a hitvédő előterjesztését meghallgatta, kitűzi a saját elnöklete alatt tartandó

teljes ülés határidejét, melyen már a bibornokok is szavaznak, akiket ennél fogva a postulator néhány nappal előbb meglátogat. Az ülés napján a templomban, melynek az elhunyt életében papja vagy hive volt, az Oltáriszentség reggeltől délig imádásra tétetik ki. Ha a pápa a szavazatok meghallgatása után a boldoggáavatandó hősies erényeit vagy vértanúságát bebizonyítottaknak találja, akkor meghatározza a napot, melyen döntvényét ki fogja hirdetni. A meghatározott napon a pápa s a pápai udvar jelenlétében a Szertartások Bizottságának titkára felolvassa a pápai döntvényt, melyért a postulator köszönetet mond, amire a pápa válaszolni szokott. A döntvényben az is kimondatik, hogy a boldoggá avatáshoz hány csoda bizonyítása fog kívántatni. Ha ugyanis az erények hősies gyakorlatát vagy a vértanúságot szemtanuk bizonyítják, úgy két ; ha ellenben csak oly tanuk, akiknek vallomása hallomáson alapszik, úgy négy ; ha pedig az előzetes eljárásban még szemtanuk, de a részletes vizsgálatnál már csak ily közvetett tanuk által történt a bizonyítás, akkor három csoda kívántatik XIV. Benedek 1741. apr. 23 és 1754. júl. 17-iki rendelete szerint.

A tanuvallomások s szakértői vélemények alapján a postulator előadmányt készít, melyre a hitvédő megteszi észrevételeit, a postulator ellenészrevételeit. Az előkészítő ülés ép úgy tartatik,

mint az erények tárgyalásánál. Az előkészítő ülésből a hiboros előadó az ügyet a postulátor előtt meg nem nevezett hivatalos szakértőknek adja ki véleményezésre ; ha azok véleménye nem kedvező, a postulátor más, nevesebb szakértők véleményével iparkodik azt megdönteni, ha ezek sem győzik meg a tanácsosokat, úgy a hiboros előadó az ügyet egy még jobb tekintélyű szakértőnek adja s így kerül végre az ügy a teljes ülés elé.

A boldoggáavatáshoz megkívánt csoda gyanánt — föltéve mindig, hogy a hősiek erények már be vannak bizonyítva — a Szertartások Bizottságának gyakorlata oly kétséget kizárólag bebizonyított csodálatos eseményt fogad csak el, mely a tudomány által ismert összes természeti erők hatásait felülmulván, a tudomány annak elfogadható természetes magyarázatát adni nem képes. Valamely eseménynek a szenttéavatási ügyben csoda gyanánt történt elfogadása nem zárja ki, hogy az valamely még ismeretlen természeti erő hatása, melynek a tudomány egykor talán képes lesz magyarázatát adni. A megmagyarázhatatlanság a csodának csak anyagi eleme ; hogy a csodálatos esemény valóban csoda gyanánt legyen elfogadható, szükséges, hogy előzményei és egész lefolyása épületes s hatásában a lelki haszon nyilvánvaló legyen. A természetfölötti hitnek kell a csodálatos esemény létrejöttében

kiviláglania ; Isten jóságának és bölcsességének kell a csodálatos eseményben nyilvánulnia ; a hit és szeretet erősödését kell a csodálatos eseménynek előmozdítania, hogy valóban csodának legyen tekinthető, mely annak, akinek imája vagy segítségül hívására történt, hősiei erényei által bizonyított szentsége megerősítésére szolgál. Csak az a rendkívüli s természetes úton meg nem magyarázható jelenség csoda, melyből a hívó lélek megérzi az Istent : ahol ez a döntő mozzanat hiányzik, bármily csodálatos s megmagyarázhatatlan a tény, nem képez a boldoggáavatási eljárásban elfogadható csodát. A tréfából, hivalkodásból, erkölcsileg kifogásolható indító okból véghezvitt cselekedet bármily csodálatos, de nem csoda. A hókusz-pókusszal véghezvitt cselekedet bármily csodálatos, de nem csoda. Az a csodálatos jelenség, melynek nincs semmi értelme, nem csoda. Az a csodálatos jelenség, mely az Egyház által hit vagy -erkölcsellenes gyanánt kárhooztatott tan igazságát látszik bizonyítani, nem csoda. Az a csodálatos jelenség, mely a habona terjesztését szolgálja, melynek lefolyásánál az Istennek léleiben és igazságban való tiszteletével össze nem férő jelenetek játszódna le, nem csoda.

Ha a pápa a csodákat bebizonyítottaknak találja, úgy mint az erények tárgyalása után döntvényt ad ki, melyben megállapítja, hogy ezen és

ezen csodák be vannak bizonyítva. E két döntvény alapján már most a postulator annak kimondását kéri, hogy az erények és csodák meglévén állapítva, a tiszteletreméltó elhunyt boldoggá avatható. A kérelemre a hitvédő megleszi észrevételeit.

Ez azután a pápa elnöklete alatt teljes ülésben¹ letárgyaltatván, meghozza végre a pápa ítéletét, melyben kimondja, hogy a tiszteletreméltó elhunyt boldoggá avatható.

Ezután a postulator a brevék titkárának átadja a boldog életrajzát a boldoggáavatás napján kiadandó breve számára; a hitvédőnek s a szertartások bizottsága titkárának pedig a boldog szent miséjébe és zsolozsmájába felveendő imádásokat² jóváhagyás végett. Ezután a pápától engedélyt kér, hogy a boldog holtteste sírjából kivétetvén, nyilvános tiszteletre kitétessék s hogy belőle ereklyék vétethessenek. A pápa ezt az enge-

¹ Még a teljes ülés előtt a postulator igazolni tartozik, hogy a Szentatya sekrestyésének kezeihez letette a boldoggáavatás ünnepélyének költségeit: 500 aranyat.

² A boldoggáavatási brevében engedélyezett szentmise és zsolozsma azonban sohasem külön szentmise és zsolozsma, hanem mindig az általános részből vétetik s csak bizonyos idő múlva újabb kérelemre engedélyez a Szertartások Bizottsága külön misét és zsolozsmát. A brevé mindig kimondja, hogy a szentmise és zsolozsma, mely helyekre és napra engedélyeztetik,

délyt a hitvédőnek adja, akiknek, utasítását a Szer-tartások Bizottságának titkára a megyés püspök-nek küldi. A holttest nyilvános tiszteletre csak a boldoggáavatási brevé kihirdetése után tétetik ki s megfelelő számú ereklye a pápai ereklyetárba küldendő. A postulátor még a boldognak kisebb-nagyobb képeit is kinyomatja, melyeken azonban a dicsfény csak sugarak, nem pedig fénykör által ábrázolható. A nagyobb képek közül a biborosok és prelátusok közt mintegy 300 finomabb papirra nyomtatott osztandó szét; egy selyemre nyoma-tott pedig a pápának adatik. Hasonlókép az élet-rajzból is mintegy 300 vörös vászonba kötött aranymetszésű példány a biborosok és prelátusok között osztandó szét; egy fehér selyembe kötött s a pápa címerével diszített pedig a pápának ada-tik. A pápának, a Szer-tartások Bizottsága elnöké-nek és titkárának, az ügy előadójának s a hitvédő-nek pedig a postulátor a boldognak jeles művész által olajba festett aranykeretű arcképét ajándé-kozza. A boldoggáavatás ünnepélyén a boldog ereklyéi az oltáron kitétetnek; e célra a postulátor a vatikáni bazilikának egy megfelelő nagyságú ezüst ereklyetartót ajándékoz. Hasonlóképen ezüst ereklyetartóban kapják a boldog ereklyéit a pápa s az előbb említett személyiségek. A boldoggá-avatási terem diszítésével a postulátor egy jeles építész biz meg, aki a diszítést a vatikáni temp-

lom kincstárosának (rendesen egy c. érsek) jóváhagyásával intézi. Kimagasló helyen a boldognak lepellet letakart képe, a falakon pedig a boldoggáavatási eljárás során elfogadott csodákat ábrázoló festmények helyeztetnek el. Az ünnepélyes nagymise végzésére a postulator a vatikáni bazilika kanonokjai közül egy püspököt kér fel. A boldoggáavatásra kitűzött órában, miután a biborosok és prelátusok elhelyezkedtek, a postulator kéri a Szertartások Bizottságának biboros-elnökét, hogy a boldoggáavatási breve kihirdetését rendelje el.

A biboros átveszi a brevét s a Bizottság titkára által a vatikáni bazilika biboros főpapjának adatja, aki a bazilika levéltárnoka által fölolvastatja. Felolvastatván a brevét, a Te Deum-ot éneklik, mialatt a Boldog képéről s ereklyéiről lehull a lepel s megszólalnak a harangok. Azután a versszakot éneklik :

Imádkozzál érettünk boldog N. N.

Hogy méltók lehessünk a Krisztus ígéretére.

S a miséző püspök a boldogról szóló új imádságot mondja s ereklyéinek tömjénez. Ezután következik a nagymise, mely alatt Gloria után kiosztatnak a boldog képei s életrajza. Délután a Boldog tiszteletére tartott ájtatosságon a pápa az összes biborosokkal megjelenik s ekkor fogadja a Boldog ereklyéit, képeit és életrajzát, azután

a postulátor kihallgatást nyer, melyen a boldoggáavatásért köszönetet mond.

A Boldog tiszteletére abban a templomban, ahol holtteste nyugszik, vagy amelyben különös tiszteletnek örvend, háromnapos ájtatosságot tartanak, melyen kiváló szónokok dicsőítik a Boldogot. De tiszteletére templomot emelni még nem szabad, hanem csak valamely szentnek oltárán lehet a boldognak eltávolítható képét elhelyezni. A háromnapos ájtatosság alatt a Boldog képe a főoltárra helyezhető, de azután ismét el kell távolítani.

III. A szentléavatás.

Ha a boldoggáavatás után újabb csodák történnek, akkor a postulátor az ügy újra felvételét kérlemzei, kérelméhez arról szóló tanusítványokat mellékelve, hogy a Boldog szentségének híre és tisztelete mindinkább terjed. A kérvény és mellékletei kinyomatván, az ügy újra fölvetésének kérdése a Szertartások Bizottsága elé terjesztetik. Ha a pápa a Bizottság igenlő válaszát helybenhagyja, akkor erről végzést ad ki s ennek alapján a postalator kéri a boldoggáavatás óta történt csodákra vonatkozó vizsgálat elrendelését. E vizsgálatnál az a püspök bizatik meg, aki nek megyéjében az újabb csodák történtek. Be küldetvén az iratok, előbb felülvizsgálat tárgyát

képezi, hogy az eljárás szabályszerűen folyt-e le, azután a csodák megítélése ép úgy történik, mint a boldoggáavatásnál. Végre a pápa ítélete megállapítja, hogy két újabb csoda bebizonyított. Ha azonban a boldoggáavatás azon az alapon történt, hogy az elhunyt nyilvános tisztelete a VIII. Orbán tilalma alól kivételt képez, akkor a szenttéavatáshoz négy csoda kívántatik. Ez esetben a postulátor mindenekelőtt felmentést kér a szentség hírére vonatkozó vizsgálat alól; azután kéri az erények és csodák, illetőleg a vértanúság és csodákra vonatkozó vizsgálat elrendelését. Az eljárás ugyanolyan, mint a boldoggáavatásnál s az erényeket megállapító ítéletben kimondatik, hogy a szenttéavatáshoz négy csoda bizonyítása fog kívántatni. Miután a pápai ítélet a csodákat is megállapította, következik az eljárásban az utolsó ítélkezés,¹ mely kimondja, hogy boldog N. szentté avatható. Ez ítélet kihirdetése után a pápa különböző templomokban nyilvános könyörgéseket rendel el, végül egy bizottságot nevez ki, mely a szenttéavatás ünnepélyét rendezze. A szentnek új életrajzát kell kiadni, új képeit festetni és nyomatni, új, arannyal ékes misemondóruhát készíttetni, melyben maga a

¹ Ez előtt a postulátor átadja a szenttéavatási ünnepély költségeit, 1000 aranyat.

pápa tartja a nagymisét, mely alatt felajánlásra a postulátor kenyeret és bort (ezüst hordóban), aranyozott viaszgyertyákat s egy pár galambot ajánl fel. Két, a Szent képével diszitett zászlót is készített, egyik a vatikáni templomé marad, a másikat a szenttéavatás végeztével a vatikáni káptalan ünnepélyesen átadja a postulatornak a templom számára, melyben a Szent teste nyugszik vagy amelyben különös tiszteletnek örvend. Itt a Szent tiszteletére kilencnapos ájtatosság tartatik s most már szabad a Szent tiszteletére templomot építeni.

A boldoggáavatási brevében vagy utóbb bizonyos helyekre engedélyezett szentmise és zsolozsma most kiterjesztetik az egyetemes egyházra, előbb csak egyszerű szertartással, mely később esetleg ünnepélyesebbé tétetik.¹ De a Boldog zsolozsmájában engedélyezett különös részek most újból felülvizsgálatnak s nem mindig vétetnek fel a szent zsolozsmájába.² Némely

¹ Az egyszerű és ünnepélyes (simplex és duplex) szertartás közti különbség ismertetése mint szertartási részletkérdés, jelen dolgozat keretén kívül esik.

² Lehetséges ugyanis, hogy e részeknek a Boldog zsolozsmájába való felvételét a helyi hagyomány indokolta, de azoknak az egyetemes egyházra való kiterjesztése nem látszik megfelelőnek. Így 1726. július 23-án szent Ildefonz toledo-i érsek szenttéavatási ügyében, melynél a hitvédő Lambertini Prosper volt.

szenteket az Egyház még különös címekkel is ki-tüntet, így akinek egész nemzetek megtérítését lehet érdeméül betudni, joggal nevezhető e nemzet apostolának; városok, tartományok és országok védőszenteket választanak maguknak. Az Egyház doktora címet az Egyház esetről-esetre adja azoknak a különböző korokban élt szenteknek, akik hatalmas arányú vallásos irodalmi működésükkel magaslottak ki más egyházi írók közül s akiknek e téren a tévedések megcáfolása tekintetében vezető helyzetük és rendkívüli érdemeik voltak.

4. §. Az ereklyék tisztelete.

Nem tudjátok-e, hogy tagjaitok a Szentlélek temploma? — kérdi szent Pál a korinthusiakat s erre hivatkozva tanítja a tridenti zsinat, hogy a szentek testei, melyek Krisztus tagjai s a Szentlélek temploma voltak s az örök életre fognak feltámasztatni s megdicsőíttetni, a hivek által tiszteletben tartandók, úgy hogy kárhoztatandók azok, akik azt állítják, hogy a szentek ereklyéit tisztelet nem illeti. S a tridenti hitvallásban is benne van: állhatatosan tartom, hogy a szentek ereklyéit tisztelni kell. A szentek ereklyéinek tisztelete mellett ősrégi bizonyságunk a II. századból származó szent Polycarpus-féle vértanui akta.

Az ereklyék kezelésére vonatkozólag a nyugati egyház gyakorlata eltért a keletitől. A keleti egyház szétdarabolta a szentek holttesteit, hogy az egyes testrészeket ereklye gyanánt osztogassa; a nyugati egyház a szentek holttesteit egészben óhajtván megőrizni, egyeseknek eleinte csak tágabb értelemben vett ereklyéket, azaz oly tárgyakat osztogatott, melyek a szent testét érintették, sőt a szentek holttesteinek egészben való átszállítását sem engedte meg. Szent Ambrus az első, aki 375-ben elődjének, szent Dénesnek holttestét Retoiumból Milanóba hozatja, mikor is a szent holttestének azonosságát szent Vazul kíséző levele bizonyítja.

Az ereklyék valódiságát tűzpróbával is bizonyították, amint azt az 592 november 1-én Saragossában Artemius érsek elnöklete alatt tartott tarra-gonai tartományi zsinat 2. határozata tanúsítja, melyet Hefele Concilien Geschichte-jében tévesen magyaráz úgy, hogy az arianus templomokban talált ereklyéket meg kellett égetni. A 813-iki mainzi zsinat 51. határozata pedig kimondja, hogy a szentek holttesteit a püspök vagy a zsinat engedélye nélkül más helyre átszállítani senkinek sem szabad.

Vége a III. Ince alatt 1215-ben tartott IV. lateráni zsinat 62. határozata megtiltotta az ereklyék adásvételét; kimondja, hogy nyilvános tisz-

teletre csak a pápa által igazolt ereklyék tehetők ki és pedig mindig csak ereklyetartóban; végül lelkére köti a papságnak, hogy az ereklyék tisztelőit hamis okmányokkal meg ne csalják. A lateráni zsinat tilalmát szószerint veszi át a III. Miklós által apostoli követté nevezett Fülöp fermói püspök elnöklete alatt 1279. szeptember 14-én tartott budai¹ nemzeti zsinat 27-ik határozata, mely a büntetést is megállapítja; a zsinat határozata ellen vétő papot javadalmától és hivatalától függeszti fel, a világít pedig egy hónapra eltiltja az egyházba való belépéstől.

A tridenti zsinat már idézett határozatával a szent ereklyék igazolását a püspökre bizza, aki azt a hittudósok véleménye alapján eszközli. A mai jog szerint tehát nyilvános tiszteletben csak a pápa által szentté vagy boldoggáavatottaknak a megyés püspök által igazolt ereklyéi részesíthetők. És pedig a szentek holtteste nem az oltáron, hanem az oltár alatt helyezendők el, más templomba való átszállításukhoz pedig pápai engedély szükséges, valamint általában a koporsó felnyitásához is, amely alkalommal a koporsót a püspöknek mindig le kell pecsételnie.

¹ Akkor a veszprémi egyházmegyéhez tartozott.

5. §. A szent képek tisztelete.

A szentek képei is tiszteletben tartandók — folytatja a tridenti zsinat a szentek tiszteletéről szóló tanítását, — nem mintha azt hinnők, hogy azokban valami isteni erő van, nem mintha a képekbe helyeznők reményünket, mint a pogányok bálványaikban, hanem a tisztelet, mellyel a képet illetjük, arra irányul, akit a kép ábrázol, úgy hogy a kép által a szentet tiszteljük. A szentek példáit állítja a kép szemünk elé, hogy a szentek követésére buzdítson.

Kezdetől fogva találunk szentképeket a katakombákban. A 306-iki elvirai zsinat 36-ik határozata ugyan megtiltotta a templomok falait szentképekkel ékesíteni, de e tilalom nem a képek tisztelete ellen irányul, hanem óvatosságból történik, nehogy a képeket a pogányok gúnyjának és üldözésének tegyék ki. Severus marseillei püspök azonban, nehogy a képek imádás tárgyává legyenek, kidobatta a képeket.¹ Nagy szent Gergely pápa 600-ban írt levelében megróvja a túlbuzgó püspököt, megmagyarázva, hogy más dolog képet imádni s más a kép által megtanulni Istent imádni. Mert amit az olvasni tudónak az írás, azt nyújtja az

¹ Hasonló esetet olvasunk salamisi szent Epiphaniusról is. Szórványosan Tertullianusnál és Eusebiusnál is vannak képellenes nyilatkozatok.

olvasni nem tudónak a kép. 726-ban Izauri Leó császár bálványimádásnak minősítve a képek tiszteletét, rendeletet adott a képek rombolására ; Germanns konstantinápolyi patriárka ellenszegült s jelentést tett II. Gergely pápának, aki megdicsérte hithűségéért s kinjelentette, hogy a képek tisztelete, mely arra irányul, akit a kép ábrázol, jogos s nem bálványimádás ; csak nem lélező dolgok képeit lehet bálványoknak tekinteni, de az Isten nevében készült képek tiszteletreméltók. A császárnak pedig azt írja : Nem a képet magát tiszteljük, hanem a kép arra szolgál, hogy lelkünket felemeljük ahhoz, akit a kép ábrázol. Nem úgy tiszteljük, mint Istent, mert az Úr képe előtt azt mondjuk : Krisztus kegyelmezz nekünk ; a vértanúk képe előtt : könyörögj érettünk. Miként a püspököknek nem szabad az államügyekbe, úgy a császárnak nem szabad az egyházi ügyekbe avatkoznia. A III. Gergely alatt 731-ben tartott római zsinat a képrombolókat kiközösítéssel sújtja. Mindamellet Leó fia, Konstantin is folytatta a képrombolást s az általa 754-ben összehívott konstantinápolyi zsinat a képek tisztelőire, ha papok, hivatalvesztést, ha világiak, kiközösítést szabott ki. A konstantinápolyi zsinat határozatát az István pápa alatt 769-ben tartott lateráni zsinat kárhoztatta. A császár azonban kegyetlen üldözést rendelt el a képek tisztelői ellen,

melyben Remete szent Péter, Oszlopos szent András, szent István apát s mások vértanuhalált szenvedtek ; fia, kazár Leó pedig nejét, Irént, mint képtisztelőt száműzetésbe küldte. A császár halála után azonban Irén császárné mint tíz éves fiának gyámja visszatért s 787-ben Hadrián pápával egyetértésben egyetemes zsinatot hívott össze Nikeába, mely a képek tiszteletét a katolikus egyház régi hagyományának jelente ki, a képek tiszteletének helyreállítását s a képek tisztelete ellen irányuló iratok elégetését rendelte el s a képek tiszteletének tagadóit, ha papok, hivatalvesztéssel, ha világiak, kiközösítéssel sújtotta.

A nikeai zsinat iratainak latin fordítása azonban a tisztelet helyett tévesen az imádás kifejezést használván, a 794-iki frankfurti zsinat úgy a képromboló konstantinápolyi, mint a szerinte képmádó nikeai zsinatot elítélte. A képek tiszteletét teljesen helyreállítani csak Theodóracászárnénak sikerült a 842-iki konstantinápolyi zsinaton, mely ennek emlékére behozta bőjt első vasárnapjára a hithűség(orthodoxia)ünnepét s a képek tisztelete ellen a keleti egyházban azóta nem merült fel kifogás.

A kálvinisták azonban ismét tagadván a képek tiszteletének jogosultságát, a tridenti zsinat 25-ik ülésszakában meghozta föntebb idézett határozatát, melyben az e téren becsúszott visszaélések kiküszöbölésére is üdvös rendelkezéseket tett,

kimondván, hogy nem szabad a templomban oly képeket alkalmazni,¹ melyek a kevésbbé műveltekre nézve tévedésre nyujthatnak alkalmat; ezért megtiltja, hogy bármely, még a püspöki joghatóság alól kivett templomban is, a püspök jóváhagyása nélkül szokatlan képeket helyezzenek el. A templomban elhelyezhető szentképeknek tehát nem szabad a hittel, erkölccsel, a történelmi valósággal, az egyházi hagyománnyal ellentéteseknek lenniök.² Oly szentek képeit, akik életükben valamely szerzetes rendhez tartoztak, saját rendi ruhájukban kell ábrázolni. A tridenti zsinat a képek tisztelésében minden babonát és nyerészkedést kiküszöbölni óhajtván, elrendelte, hogy ha valamely szentképről csodák hirét kezdik terjeszteni, a püspöknek az ügyet vizsgálat tárgyává kell tennie, melynek eredményéhez képest esetleg az állítólagos csodatevő képet el kell távolítani. Ellenben valamely régtől fogva kegykép gyanánt tisztelt képet csak az Apostoli Szék engedélyével szabad más templomba áthelyezni. Fekete vasárnaptól nagyszombatig minden képet a templomban el kell takarni, ugyanígy a 40 órás szentségimádás alkalmával is.

¹ Akár mint oltárképet, akár mint falfestményt, üvegfestményt, mozaikot, szobrot vagy domborművet.

² XIII. Leó 1897. január 25-iki *Officiorum ac munerum* rendelete értelmében kis szentképecskék kinyomatásához is az egyházi hatóság jóváhagyása szükséges.

TARTALOM.

	Oldal
Bevezető	3
1. §. A szentek tisztelete	6
2. §. A szenttéavatási eljárás történeti fejlődése	10
3. §. A ma érvényes jog	14
I. Az előzetes vizsgálat	14
II. A boldoggáavatás	19
III. A szenttéavatás	45
4. §. Az ereklyék tisztelete	48
5. §. A szent képek tisztelete	51

SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT BUDAPESTEN

Kiadásunkban megjelent és könyvkereskedésünkben
(IV. ker., Kecskeméti-utca 2.) megrendelhető

CSALÁDI REGÉNYTÁR.

Tartalmaz regényeket, elbeszéléseket, hazai és idegen
katholikus íróktól. Eddig 64 kötet jelent meg, szép angol-
vásznonkötésben. Minden kötet külön kapható.

Ára kötetenként 1 korona.

Az eddig megjelent kötetek tartalma:

I. és II. kötet.

Germaine eszménye. Irta :
Montal Mária. Fordította :
Szentannai.

**D'Arbout ezredes három pár-
baja.** Irta : *Beugny d'Ha-
gerne.* Ford. : *dr. Rada I.*

III-ik kötet.

Utak az életben. Irta : *Cyprián.*

IV-ik kötet.

Filemon ezredes. Irta : *C. De
Lamiraudie.* Fordította : *A.
Vilma.*

Hol a boldogság ? Irta : *Minna
Canth.* Finnből. Ford. : *Bán
Aladár.*

V-ik és VI-ik kötet.

Eszter. Eredeti irányregény az
alkoholizmus ellen. Irta :
X... grófnő.

VII-ik és VIII-ik kötet.

Éliane. Irta : *Graven Agostné.*
Fordította : *dr. Rada I.*

IX-ik kötet.

Rajzok a kurucvilágból. Irta :
Kincs István.

X-ik, XI-ik és XII-ik kötet.

A vértanu szelleme. Történeti
regény a Dioklecián-féle ke-
resztényüldözés korából.
Irta : *Filó Károly.*

XIII-ik kötet.

Úgy amint volt. Elbeszélé-
sek. Irta : *Büttner Julia.*

XIV-ik kötet.

A Mária-kép. Elbeszélés. Irta :
Buol M. Fordította : *Sziklay
János.*

XV-ik kötet.

Anyaföldön. Elbeszélések. Irta
Andor József. (Cyprián.)

XVI-ik és XVII-ik kötet.

**Don Luis Coloma elbeszé-
lései.** Spanyol eredeti után
fordította : *Jándi Bernardin.*

XVIII-ik kötet.

A kékruhás asszony. Irta :
Csapodi Istvánné

Psyche lámpája. Elbeszélés.
Irta : *Léon de Tinseau.* For-
dította : *A. V.*

XIX-ik kötet.

Hircz és az úrfi. Elbeszélés.
Irta : *dr. Franko Iván.* For-
dította : *Zsádkovics Kálmán.*

XX., XXI., XXII. és XXIII. kötet.

A leánymamák fia. Vig re-
gény. Irta : *Kincs István.*

XXIV-ik és XXV-ik kötet.

A hiábavaló gazdagság. Irta :
Jeanne Mairé. Francia ere-
detiből ford. : *dr. Rada I.*

Az utolsó betét. Elbeszélés.
Irta : *Mrs. Bartle Teeling.*
Angolból fordította : *M. G.*

XXVI-ik kötet.

Falusi történetek. Elbeszélé-
sek. Irta : *Vértessy Gyula.*

XXVII-ik kötet.

Az ezer tő országából. Elbeszélések. Finn eredetiből ford.: *dr. Bán A.*

XXVIII-ik és XXIX-ik kötet.

Budai históriák. Irta: *Tarczai György.*

XXX-ik kötet.

A Karassó mellől. Elbeszélések. Irta: *Neumayer K. Dezső.*

XXXI-ik és XXXII-ik kötet.

Két világ között. Regény. Irta: *Andor József.*

XXXIII-ik és XXXIV-ik kötet.

Masolino. Regény Zsigmond király korából. Irta: *Tarczai György.*

XXXV-ik és XXXVI-ik kötet.

Küzdelmek. Olasz regény. Irta *Enriko Castelnovo.* Fordította: *M. Hrabovszky Julia.*

XXXVII-ik kötet.

A méltóságos asszony emberei. Elbeszélések. Irta: *G. Büttner Julia.*

XXXVIII-ik és XXXIX-ik kötet.

Sampauló grófné. Angol regény. Irta: *Henry Harland.* Fordította: *M. G.*

XL-ik kötet.

A zengő hegy. Bükkvidéki históriák. Irta: *Tarczai György.*

XLI., XLII. és XLIII-ik kötet.

A műlovas leánya. Regény három kötetben. Irta: *báró Brackel Ferdinándé.* Ford.: *dr. Rada I.*

XLIV-ik kötet.

Az aranypók és egyéb elbeszélések. Irta *Kiss Menyhért.*

XLV-ik kötet.

Női szivek. Elbeszélések. Irta: *M. Hrabovszky Julia.*

XLVI-ik kötet.

Az egetverő hegy. Elbeszélések a Tatra vidékéről. Irta: *Tarczai Gy.*

XLVII-ik kötet.

Geneviève megtérése. Elbeszélés. Irta *C. De Lamiraudie*

XLVIII-ik kötet.

Spanyol képek. Irta *Don Luis Coloma.* Fordította: *Jándi B.*

XLIX-ik kötet.

Innen-onnan. Orosz elbeszélések. Ford.: *Szélmán István.*

L-ik kötet

Újabb elbeszélések. Irta: *Andor József.*

LI-ik és LII-ik kötet.

Kis Dorrit. Irta: *Dickens Károly.* Fordította *Filó Károly.*

LIII–LIV-ik kötet.

A vértanu királynő. Irta: *P. L. Coloma.* Fordította; *Gerely Jolán.*

LV-ik kötet.

Ijjas Tamás végzete. Irta: *Andor József.*

LVI-ik kötet.

Alexandrina nővér. Irta: *Champol.* Ford.: *Hodács A.*

LVII. és LVIII. kötet.

Az Irgalmasság Golgotája. Történeti regény. Irta: *Sziklay János.*

Szegény élet, gazdag lélek. Elbeszélés. Irta: *Sziklay J.*

LIX. kötet.

A doktorkisasszony. Irta: *Charles de Vitis.* Francia eredetiből fordította *Rada I.*

LX. és LXI. kötet.

Az üldözöttek. Irországi regény két kötetben. Irta: *Sheehan Patrick A.* Fordította: —Y—E.

LXII. kötet.

Az álomgép. Regény. Irta: *Clément Vautel.* Franciából ford.: *Kertész Kálmán.*

LXIII. és LXIV. kötet.

Boy. Irta: *P. Luis Coloma.* Ford.: *Gerely Jolán.*